

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA
NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2022-04-22 Nr. TP-4

Vilnius

Posėdis įvyko 2022 m. balandžio 12 d. 13 val. nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, EKG nariai – doc. dr. Rimantas Astrauskas, Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Ona Drobelenė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, Zigmas Kalesinskas, doc. Virginijus Kašinskas, dr. Lina Leparskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, dr. Loreta Sungailienė, dr. Žilvytis Šaknys, Gita Šapranauskaitė, dr. Skaidrė Urbonienė, Jonas Vaiškūnas; EKG specialistai – Rimantė Galinienė, dr. Jolita Eidikonienė, Agnė Jakavičiūtė, Gintaras Skamaročius, Valia Skrodenienė, Valdas Voveris, Asta Žernienė, Ugnė Žemaitytė, dr. Audronė Daraškevičienė; svečiai – Gintaras Songaila (Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo direktorius), dr. Vytautas Tumėnas (Lietuvos istorijos instituto etnologas).

Kvorumas yra.

Darbotvarkė:

1. Dėl konferencijos savivaldybių vadovams apie etninės kultūros reikšmę, svarbą ir stebėsenos savivaldybėse rezultatus organizavimo, Rekomendacijų savivaldybėms dėl etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo rengimo (40 min.);
2. Dėl siūlymų keisti Vietos savivaldos įstatymą siekiant savivaldybių funkciją dėl etninės kultūros globos pakeisti iš savarankiškos į valstybės deleguotą (20 min.);
3. Dėl bendradarbiavimo su SRTRF siekiant paramos etninės kultūros leidiniams ir sklaidos priemonėms (20 min.);
4. Dėl Sūduvos vardo įtvirtinimo teisės aktuose (20 min.);
5. Dėl siūlymų suteikti atmintinų dienų statusą Užgavėnėms, Verbų sekmadieniui, Jurginėms, Sekminėms ir kitoms tradicinėms kalendorinėms šventėms rengimo (20 min.);
6. Kiti klausimai.

D. Urbanavičienė pristatė darbotvarkę. Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Konferencijos savivaldybių vadovams apie etninės kultūros reikšmę, svarbą ir stebėsenos savivaldybėse rezultatus organizavimas, Rekomendacijų savivaldybėms dėl etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo rengimas.

D. Urbanavičienė priminė, kad surengti konferenciją savivaldybių vadovams antrame 2022 metų II ketvirtyje yra numatyta EKG T veiklos plane, parengti rekomendacijas savivaldybėms – numatyta 2022 m. III-IV ketvirtyje (kartu su LNKC, KM ir LSA įgyvendinant Kultūros paveldo aktualizavimo ir išsaugojimo plano 1.2.3 uždavinį).

Viename iš EKG T darbo grupių posėdžių buvo pasiūlyta konferenciją rengti kartu su Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetu (toliau – VVSK), kuris sprendžia įvairius klausimus sukviestas į Seimą savivaldybių merus. Su VVXK primininko pavaduotoju jau šiek tiek bendrauta, jis jau laukia EKG T siūlymų.

Pagal EKG T atliktą etninės kultūros būklės savivaldybėse stebėseną atsiskleidžia dideli savivaldybių netolygumai. Konferencijoje galima būtų aptarti šias temas: etninė kultūra savivaldybių strateginiuose planavimo dokumentuose, skiriamos lėšos, etninės kultūros specialistai savivaldybėse, etnokultūrinio ugdymo būklė.

L. Sungailienė informavo, kad rekomendacijų savivaldybėms struktūros pirminį projektą LNKC jau parengė ir jį pristatė balandžio 1 d. Birštone vykusiame etninės kultūros specialistų seminare. Ji pastebėjo, kad šias rekomendacijas turi rengti kartu EKG T, LNKC, KM ir LSA. Jos nuomone, pirmiausia reikėtų organizuoti visų šių institucijų pasitarimą, kuriame visi išsakytų savo pozicijas.

Z. Kalesinsko nuomone, reikia apsispręsti, kokio lygmens savivaldybių atstovus kviestume: merus, administracijos direktorius ar kultūros skyrių vadovus. Visų funkcijos ir galimybės yra skirtingos.

V. Griškevičienės nuomone, konferencija apie etninę kultūrą savivaldybių vadovams labai reikalinga, nes būtent su jais apie etninės kultūros politiką, jos reikšmę savivaldoje seniai nekalbama. Artėja savivaldos rinkimai, rengiamos partijų programos, vėliau – bus rengiamos koalicijų programos, kur, tinkamai akcentavus, gali atsirasti ir etninė kultūra. Kalbėti su merais labai svarbu ir dėl to, kad savivalybės pradeda ruošti strateginius plėtros planus 10 -iai metų.

Svarbus yra ir konferencijos laikas (birželio mėn. būtų tinkamiausias). Dėl konferencijos dalyvių, jos nuomone, jei auditorija (salė) yra didelė, tikslinga kviesti ir merus, ir administracijos direktorius, ir kultūros padalinių vadovus. Pranešimai turėtų būti analitiniai, su konkrečiais skaičiais, palyginimais situacijos – tai savivaldybių atstovus turėtų sudominti. Ji pasiūlė būtinai iškelti klausimą dėl etninės kultūros specialistų savivaldybių kultūros ir ugdymo įstaigose bei etnokultūrinio ugdymo problemų. Svarbu kalbėtis ir apie etninės kultūros finansavimą.

V. Jocio pastebėjimu, dabar svarbiausia išgryninti formatą – ar tai būtų konferencija, ar apvalus stalas, ar kita. Jo nuomone, skirtingų lygių savivaldybių atstovus kviesti neverta. Jis pasiūlė, savivaldybių vadovų klausti, ar savivaldybės norėtų etninės kultūros kaip valstybės deleguotos funkcijos.

N. Balčiūnienė taip pat suabejojo, ar verta kviesti trijų lygių savivaldybių atstovus. Etnokultūrinius klausimus Kultūros skyrių vadovams verta pateikti giliau, o merams ir administracijų direktoriams reikia informacijos tik dėl politinių apsisprendimų, strateginių veiklos planų ir pan. Ji labai pritarė kooperavimuisi su Seimo VVSK, nes jei kvies vien EKG, tai merai neatvažiuos. Užtektų 2-3 klausimų, būtina atsirinkti pačius svarbiausius.

L. Sungailienė pritarė V. Griškevičienės siūlymui. Jos nuomone, neverta apsiriboti vien merais. Išties būtų prasminga, kad informaciją išgirstų kelių lygmenų specialistai, būtų didesnis efektas. Ji pritarė ir pasiūlytiems klausimams. Konferencija taip pat būtų puiki proga informuoti apie savivaldybėms ruošiamas rekomendacijas.

D. Urbanavičienė pasiūlė dalį renginio organizuoti konferencijos, o dalį – diskusijos formatu (diskusijoje būtų proga išgirsti savivaldybių atstovų požiūrį). Tuo pačiu reikėtų aiškintis Seimo VVSK poziciją, nes būtent jų vardu būtų rengiamas renginys. Jos nuomone, renginys galėtų trukti pusdienį.

Z. Kalesinskas nuomone, reikėtų apsiriboti pora valandų.

N. Balčiūnienė paprieštaravo: ji ne kartą yra mačiusi renginius Seime, kuriuose merai dalyvauja ilgesnį laiką. Tačiau tokiuose renginiuose paprastai būna iškeltas merams itin aktualus valstybinio lygmens klausimas. Tokį klausimą galėtų pasiūlyti Seimo VVSK, o etninė kultūra galėtų būti kaip pridėtinis klausimas.

Z. Kalesinskas pasiūlė tartis ir su LSA.

V. Jocio nuomone, netgi jei būtų pasirinkta įtraukti į renginio programą kažkokį papildomą klausimą, jis turėtų sietis su kultūra.

D. Urbanavičienės nuomone, tai turėtų nutarti VVSK. Verta būtų tartis ir su Seimo Kultūros komitetu (toliau – KK).

G. Šapranauskaitė pritarė siūlymui iškelti bendrą klausimą, kuris būtų aktualus patiems savivaldos atstovams. Jos patirtis rodo, kad jei bus kalbama vien apie kultūros klausimus, merai bei administracijų direktoriai gali ir nesusidomėti. Kitaip būtų, jei būtų nagrinėjamas kažkoks „degantis“ klausimas.

V. Jocys pasiūlė į programą įtraukti kokius nors apdovanojimus.

V. Griškevičienė pastebėjo, kad merai bei politinės komandos labai reaguoja į straipsnius, ypač analitinius, žiniasklaidoje, konkretus pavyzdys – kasmetiniai švietimo įstaigų pasiekimų reitingai (savivaldybių). Pravartu būtų pristatyti etninės kultūros situaciją etnoregionais (lyginamoji

analizė). Svarbus akcentas - konferencijos pavadinimas, pvz. „Ar etninė kultūra savivaldybėse gali būt valstybės deleguojama funkcija?“.

L. Sungailienės nuomone, svarbiausias klausimas turėtų būti visgi etninė kultūra, tiesiog reikia jį aktualiai suformuluoti.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kiek yra tekę bendrauti su merais, daugeliui etninė kultūra yra labai artima. Tad gal ir nebūtų sudėtinga etninės kultūros klausimą formuluoti aktualiai.

Z. Kalesinkas pritarė V. Griškevičienės siūlymui dėl pavadinimo. Pavadinime galėtų būti akcentuojamas ir finansavimas.

NUTARTA:

1. Savivaldybių merams skirto renginio organizavimą aptarti su Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto vadovybe.

2. Pakviesti prisidėti prie renginio organizavimo Seimo Kultūros komitetą ir Lietuvos savivaldybių asociaciją.

2. SVARSTYTA. Siūlymų keisti Vietos savivaldos įstatymą siekiant savivaldybių funkciją dėl etninės kultūros globos pakeisti iš savarankiškos į valstybės deleguotą.

D. Urbanavičienė paaiškino, kuo skiriasi šios funkcijos savivaldybėse: kai funkcija deleguojama valstybės, yra skiriamas papildomos valstybės dotacijos jos įgyvendinimui, savivaldybės yra įpareigosos šią funkciją vykdyti, turėti tos srities specialistų. Pavyzdžiui, valstybės deleguota funkcija yra lietuvių kalbos puoselėjimas, todėl kiekviena savivaldybė turi lietuvių kalbos specialistą, kuris rūpinasi valstybinės kalbos klausimais. D. Urbanavičienė priminė, kad EKGJ jau 2018 metais pradėjo siekti, kad etninės kultūros globa savivaldybėse taptų valstybės deleguota funkcija ir pateikė siūlymą. Tuometinis Seimo VVSK pritarė EKGJ siūlymui ir pasiūlė jį apsvarstyti Seimo KK. Buvo pakartota savivaldybių apklausa: 2019 m. iš 44 apklausoje dalyvavusių savivaldybių 31 savivaldybė siūlymui pritarė, taip pat ir LSA pritarė. Šie rezultatai buvo pateikti Seimui, tačiau toliau klausimo sprendimas užstrigo. D. Urbanavičienės nuomone, šis klausimas dėl valstybės deleguotos savivaldybėms funkcijos įtvirtinimo galėtų būti vienas iš anksčiau aptartos konferencijos klausimų.

N. Balčiūnienė pritarė, kad šis klausimas sudomintų savivaldybių vadovus.

D. Urbanavičienė pasiūlė parengti raštą Seimo VVSK, kad prieš planuojamą pokalbį jie jau būtų su situacija susipažinę. Tai būtų klausimas, susijęs su planuojama konferencija.

V. Jocys pritarė, kad tai būtų logiška seka.

D. Urbanavičienė pakvietė Tarybos narius dalyvauti pokalbyje su VVSK atstovais.

N. Balčiūnienė ir J. Vaiškūnas sutiko dalyvauti.

NUTARTA:

1. Parengti raštą Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui, pateikiant informaciją apie siūlymą dėl Vietos savivaldos įstatymo keitimo, siekiant savivaldybių funkciją dėl etninės kultūros globos pakeisti iš savarankiškos į valstybės deleguotą.

2. Šį klausimą aptarti planuojamame susitikime su Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto vadovybe.

3. SVARSTYTA. Dzūkijos (Dainavos) regioninės tarybos sudėties keitimas (klausimas iš darbotvarkės Kitų klausimų atkeltas į priekį, laukiant planuotam klausimui svarbaus svečio).

D. Urbanavičienė pristatė siūlymą vietoje Juozo Žitkausko į Dzūkijos (Dainavos) regioninę tarybą įtraukti Merkinės miestelio bendruomenės pasiūlytą V. Krėvės gimnazijos lietuvių kalbos mokytoją, Merkinės jaunimo etnokultūros klubo „Kukumbalis“ vadovę Ritą Černiauskiene.

NUTARTA. Patvirtinti Dzūkijos (Dainavos) regioninės tarybos narę - V. Krėvės gimnazijos lietuvių kalbos mokytoją, Merkinės jaunimo etnokultūros klubo „Kukumbalis“ vadovę Ritą Černiauskiene.

4. SVARSTYTA. Bendradarbiavimas su SRTRF siekiant paramos etninės kultūros leidiniams ir sklaidos priemonėms.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad EKG T yra įpareigota bendradarbiauti su Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondu (toliau – SRTRF) pagal Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 10 straipsnį, kuriame yra punktas: „Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, atsižvelgdamas į Etninės kultūros globos tarybos rekomendacijas, remia viešosios informacijos rengėjų programas, skirtas etninei kultūrai populiarinti, etninės kultūros periodinius leidinius“. Ji pakvietė SRTRF vadovą G. Songailą pasisakyti, kaip EKG T rekomendacijos galėtų būti teikiamos, ypač dabartiniu metu, kai planuojama reformuoti SRTRF.

G. Songaila teigė, kad SRTRF visada stengėsi įtraukti EKG T į konkursų organizavimo procesą – visada prašyta deleguoti ekspertą. Jis pastebėjo, kad iš EKG T norėtusi didesnio aktyvumo, nes jei būna du etninės kultūros ekspertai iš 30, jų balsas mažai girdisi. Norėtusi ir kitokia forma išsakomų rekomendacijų, nors, aišku, nėra jokių garantijų, kad į jas atsižvelgtų SRTRF Taryba. Jis priminė, kad pirminime Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme buvo nuostata įkurti Etninės kultūros fondą (ši nuostata iš įstatymo išbraukta 2004 m.). Dabar toks tarsi fondas galėtų atsirasti kaip SRTRF atskira programa, jos koncepciją turėtų suformuluoti SRTRF kartu su EKG T. Tai reikėtų siūlyti Vyriausybei, nes reikia ne tik programos, bet ir pinigų jai. Jo pastebėjimu, šiuo metu galima pastebėti gana pozityvius poslinkius: pavyzdžiui, Ukrainos

karo fone svarstoma skirti 0,5 mln. EUR tautinių mažumų žiniasklaidos rėmimui. Etninės kultūros globa yra strateginė ilgalaikė nuostata, tad kodėl gi negalėtų atsirasti ir tokia programa.

D. Urbanavičienė paklausė, kokios apskritai yra SRTRF gyvavimo perspektyvos, nes praėjo Seimo kadencijoje buvo svarstomi siūlymai fondo nebefinansuoti.

G. Songaila pastebėjo, kad pastaruoju metu SRTRF buvo bandoma sugriauti iš vidaus: siekta, kad KM turėtų daugiau galių skiriant SRTRF direktorių. Yra pavojus, kad SRTRF nebeliks nepriklausomas. Žinoma, yra ir kitų vidinių problemų – dėl ekspertų, dėl SRTF Tarybos, tačiau visgi SRTRF kažkokį balansą išlaiko ir etninės kultūros projektus paremia, nėra kažkokio diktato iš politinių grupių. Galiausiai SRTRF sugriauti nepavyko.

D. Urbanavičienė paklausė, ar įmanoma gauti informaciją, kiek per SRTRF gyvavimo laikotarpį buvo paremta etnokultūrinių projektų.

G. Songaila pastebėjo, kad SRTRF dirba tik 3 žmonės. Tačiau jei bus ruošiama tokia programa, būtinai reikės tą informaciją susisteminti.

D. Urbanavičienė pažadėjo prie tokių darbų prisidėti EKG T resursais.

J. Vaiškūnas patvirtino, kad SRTRF išties yra etninę kultūrą remiantis fondas. Jis paklausė, gal galima ir Lietuvių etninės kultūros draugijai pretenduoti į fondo dalininkus. Jei LTS yra fondo dalininkas, tai gal ir Lietuvių etninės kultūros draugija galėtų turėti savo atstovą.

G. Songaila tam pritarė. Tačiau, jo nuomone, jeigu dalininkų atsiras labai daug, gali būti tam tikrų problemų.

D. Urbanavičienė pasiūlė sudaryti EKG T darbo grupę, kuri galėtų prisidėti kuriant SRTRF rėmuose etninės kultūros programą.

Į grupę pasiūlyti nariai: J. Rudzinskas, J. Vaiškūnas, R. Astrauskas, V. Kašinskas.

V. Jocio nuomone, sudarant šią grupę reikėtų vengti viešųjų ir privačių interesų supainiojimo.

G. Songailos nuomone, siūlymus gali formuluoti visi. Tad net jei siūlymus pateikia su žiniasklaida dirbantys žmonės, jokių interesų supainiojimo nėra.

NUTARTA:

1. Pritarti siekiui įkurti atskirą etninės kultūros programą SRTRF.
2. Sudaryti EKG T darbo grupę, atsakingą už etninės kultūros programos steigimo SRTRF inicijavimą; į grupę įtraukti J. Rudzinską, J. Vaiškūną, R. Astrauską, V. Kašinską.

5. SVARSTYTA. Siūlymo suteikti atmintinų dienų statusą Užgavėnėms, Verbų sekmadieniui, Jurginėms, Sekminėms ir kitoms tradicinėms kalendorinėms šventėms rengimas.

D. Urbanavičienė priminė, kad EKG T dar 2012 metais nagrinėjo Atmintinų dienų įstatymą ir pastebėjo, kad jame trūksta daugelio tradicinių švenčių (šio įstatymo nereikėtų painioti su Darbo kodekse įteisintomis švenčių dienomis – tokį statusą turi Velykos, Rasos / Joninių šventė, Žolinės,

Vėlinės, Kūčios, Kalėdos). Atmintinų dienų įstatyme įvardytos įvairiausios atmintinos dienos: pavyzdžiui, Šunų mylėtojų diena, Kliento diena ir t.t., tuo tarpu iš tradicinių švenčių įtrauktos tik 3 atmintinos dienos – Kazimiero (Špokų) diena (Kovo 4 d.), Šilinė (rugsėjo 8 d.) ir Derliaus diena (spalio 2 d.).

2012 metais buvo numatyta siūlyti atmintinų dienų statusą suteikti šioms tradicinėms šventėms: Trims karaliams, Užgavėnėms, Jurginėms / Jorei, Verbų sekmadieniui, Atvelykiui, Sekminėms. Tiesa, Atmintinų dienų įstatymas apskritai yra labai nelogiškas: jis turi tik vieną straipsnį, atmintinos dienos visiškai neklasifikuojamos – viename sąraše pateikiamos ir istorinės dienos, ir tarptautinės datos, ir profesinės, ir kalendorinės šventės ir t.t. 2012 m. EKG T buvo pateikusi siūlymą dėl naujos Atmintinų dienų įstatymo redakcijos, kurioje atmintinos dienos būtų suklasifikuot: išskiriant Lietuvos reikšmingus istorinius įvykius, reiškinius ir asmenybes pagerbiančias nacionalines atmintinas dienas; tradicines kalendorines šventes (čia buvo siūloma įrašyti 26 dienas); profesijų pagerbimo dienas; kitas nacionalines atmintinas dienas (pvz., Lietuvos tautinių bendrijų diena, Mokslo ir žinių diena, Lietuvos teismų, Tarmių diena ir t.t.); tarptautines atmintinas dienas. 2013 m. pradėta rengti naują Tautos atminties įstatymą (apimant ir atmintinas dienas), todėl bandyta EKG T siūlymus įtraukti į šį naujai rengiamą įstatymą. Bet šio įstatymo rengimas užstrigo, tad užstrigo ir visi EKG T siūlymai. D. Urbanavičienė paklausė Tarybos narių nuomonės, kaip elgtis dabar – siūlyti įtraukti tik kelias pagrindines šventes ar vėl bandyti keisti visą įstatymą iš esmės.

V. Jocys pastebėjo, kad būtų gražu surikiuoti visas šventes siūlant Atmintinų dienų įstatymo naują redakciją, tačiau rezultatą pasiekti yra realiau tiesiog siūlant įtraukti į dabar egzistuojantį įstatymą kelias tradicines šventes. Sistemimas gali būti paliktas kitam etapui.

N. Balčiūnienė prisiminė, kad Atmintinų dienų įstatymo pataisas siūlant 2012 metais išties buvo didžiulis pasipriešinimas. Kalbėta, kad EKG T bando viską apversti aukštyn kojomis, niekas nenorėjo gilintis. Gal išties rezultatyviau būtų siūlyti įtraukti kelias svarbiausias šventes.

V. Kašinskas pasiūlė pirmiausia išsiaiškinti, kurios šventės yra susijusios su prigimtaine kultūra, tas ir siūlyti.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad dėl to yra diskutuota labai daug. Ir padaryta išvada, kad aiškiai atskirti, kurios šventės prigimtines, o kurios naujesnės kalendorinės yra beveik neįmanoma, nes jos labai persipynusios.

V. Kašinsko nuomone, galima nurodyti, kurios yra persipynusios.

D. Urbanavičienė priminė, kad buvo pateiktas siūlymas įtvirtinti ir Tarmių dieną (spalio 19 d., kai pažymima ir Gimtosios kalbos diena), Tautosakos dieną (spalio 19 d.). Galima siūlyti įtraukti ir Sutartinių dieną (lapkričio 16 d.). Ji paklausė, ar teikti siūlymus dėl šių dienų dabar.

R. Astrauskas pasiūlė susikonsultuoti į pačias svarbiausias.

D. Urbanavičienė išvardino ankstesnes EKG T išvadas, kurias šventes reikėtų siūlyti įtraukti į atmintinų dienų sąrašą pirmiausia: Užgavėnės, Sekminės, Verbų sekmadienis, Atvelykis, Jurginės / Jorė.

Ž. Šaknys pastebėjo, kad tarpukario įstatyminėje bazėje buvo įteisinta labai daug tradicinių švenčių. Jurginės buvo netgi nedarbo diena, ji laikyta Žirgų švente, tad Jurginės tikrai turėtų tapti bent jau atmintina diena. Pagal neseniai atliktus tyrimus, niekas nešvenčia Gegužės 1-osios, Žolinė irgi mažai švenčiama. Jokio teisinio statuso neturinčios Užgavėnės ir Jurginės švenčiamos kur kas labiau. Sekminės tarpukaryje buvo švenčiamos net 4 dienas (Šiaurės Lietuvoje per Sekmines buvo daromi sambariai, ir ne tik krikščioniškais laikais), tad būtų galima siūlyti dvi atmintinas Sekminių dienas – sekmadienį ir pirmadienį. 1920 metų įstatyme buvo įteisinta Petro ir Povilo diena, kuri taip pat buvo populiari šventė. Žinoma, Verbų sekmadienis ir Atvelykis taip pat gali būti įtraukti prie atmintinų dienų, nors jos ir taip visada yra laisvos dienos – sekmadieniai.

D. Urbanavičienė priminė, kad 2010 ir 2014 metais darė Europos šalių šventinių dienų tyrimus. Palyginus 24 šalis paaiškėjo, kad beveik niekur švenčių dienomis nelaikomos sekmadienį švenčiamos Motinos ir Tėvo dienos, tačiau daug kur nedarbo dienos yra Užgavėnės, Jurginės ir pan. Tai galbūt būtų argumentas, siekiant kai kurias tradicines šventes įtraukti į atmintinų dienų sąrašą. Ji pasiūlė šįkart susitelkti ne į švenčių dienas, kurios įteisintos Darbo kodeksu, o būtent į atmintinas dienas.

Ž. Šaknys pastebėjo, kad Jurginės lietuviškoje tradicijoje praktiškai yra Valentino dienos atitikmuo – tai merginų diena, nes merginos kviesdavo šokti, pynė vaikinams vainikus, šaukdavo pavasarį ir t.t.

Z. Kalesinskas pritarė siūlymui kalbėti tik apie atmintinas dienas, nes siekti daugiau nedarbo dienų būtų sudėtinga.

O. Drobelenė paklausė dėl Mildos dienos.

D. Urbanavičienės nuomone, Mildos diena nėra plačiai švenčiama. Ji paklausė dėl Verbų, Atvelykio ir Trijų karalių.

Z. Kalesinskas, O. Drobelenė teigė, kad visos trys šventės labai svarbios.

N. Balčiūnienė suabejojo dėl Trijų karalių. Jos nuomone, tradicijų čia išsaugotų nėra.

O. Drobelenė pastebėjo, kad per Tris karalius kaimuose žmonės lanko vieni kitus, bendruomenės gražiai švenčia.

D. Urbanavičienė papildė, kad ši šventė užbaigia labai svarbų Kalėdų laikotarpį.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad bandymas įterpinti po vieną šventę yra nedėkingas dalykas. Jo nuomone, reikėtų siūlyti vieną konceptualų projektą. Traukiant po vieną šventę, visuma bus pažeista. Kažin ar Taryba kad nors bus pajėgesnė negu dabar, todėl jis būtų už Atmintinių dienų įstatymo naujos redakcijos rengimą. Traukiant po vieną šventę, sistema darosi dar gremėzdiškesnė

ir prasideda daugybė neproduktyvių diskusijų dėl kiekvieno atskiro atvejo. Jeigu dabar nutarta siūlyti įtraukti kelias svarbiausias šventes, visgi lygiagrečiai reikėtų dirbti su įstatymo pataisomis. Dabar yra puiki proga grąžinti tradiciją į kalendorių.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad 2012 metais irgi buvo einama su dviem pasiūlymais.

O. Drobelenės nuomone, pradžiai reikia įtraukti svarbiausias tradicines šventes kaip atmintinas dienas, bet lygiagrečiai galima rengti ir esmines įstatymo pataisas.

R. Astrukas ir V. Jocys pritarė, kad vienas kitam netrukdo.

D. Urbanavičienė priminė, kad dabar kaip atmintina diena yra Derliaus diena. Ji priminė Ž. Šaknio mintį, kad ši šventė įtvirtinta reicho ir sovietų laikais, todėl kyla abejonių, ar ši šventė turėtų būti dabartiniame atmintinų dienų sąraše.

V. Jocys pamąstė, kad šią šventę galėtų pakeisti Martyno diena.

Ž. Šaknys patvirtino, kad Martynas buvo ypač švenčiamas Mažojoje Lietuvoje, tai svarbi rudens šventė.

D. Urbanavičienė pasiūlė parengti kiekvienos siūlomos šventės aprašymą – pagrindimą, kodėl EKG T siūlo ją paskelbti atmintina diena. Ji šiuo klausimu paprašė Ž. Šaknio pagalbos.

N. Balčiūnienė pažadėjo pakalbėti su Seimo Istorinės atminties komisijos vadove, ar komisija iš principo priimtų EKG T siūlymus, kaip reaguotų į siūlymą iš esmės koreguoti Atmintinų dienų įstatymą.

Z. Kalesinskas pasiūlė vietoje Derliaus šventės pasiūlyti kitą rudens šventę, kuri sietųsi su žemdirbyste ir derliaus nuėmimu.

Ž. Šaknys pastebėjo, kad tokia šventė galėtų būti Mikelis. Ji taip pat ypač išlikusi Mažojoje Lietuvoje.

D. Urbanavičienė ir N. Balčiūnienė prisiminė Dagotuves.

G. Šapranauskaitė pastebėjo, kad Žolinės tikrai populiarėja – tai yra pirmoji derliaus šventė, kaip ir šv. Onos.

D. Urbanavičienė pasiūlė sudaryti darbo grupę, kuri parengtų siūlymų argumentaciją. Ji pasiūlė įsitraukti Ž. Šakniui, O. Drobelienei, G. Šapranauskaitei ir kitiems.

Pasisiūlė V. Kašinskas.

NUTARTA:

1. Siūlyti Seimui įtraukti į Atmintinų dienų sąrašą šias tradicines kalendorines šventes: Tris karalius, Užgavėnes, Jurgines / Jorę, Verbų sekmadienį, Atvelykį, Sekmines.
2. Siūlyti Seimui išbraukti iš Atmintinų dienų sąrašo Derliaus šventę.
3. Sudaryti darbo grupę siūlymų dėl atmintinų dienų argumentacijai parengti; į grupę įtraukti Ž. Šaknį, O. Drobeliene, G. Šapranauskaite, V. Kašinską.
4. Tartis su Seimo Istorinės atminties komisija dėl aptartų siūlymų.

6. SVARSTYTA. Sūduvos vardo įtvirtinimas teisės aktuose.

D. Urbanavičienė informavo, kad balandžio 1 d. įvyko EKGK Regionų kultūros politikos grupės posėdis, kurio metu nutarta, atsakant į Prezidentūros raštą, pritarti Sūduvos regiono tarybos grupės siūlymui siekti etnografinio regiono pavadinimo *Sūduva* įteisinimo, taip pat pritarta siūlymui stabdyti Lietuvos banko leidžiamos monetos „Suvalkija“ platinimą. Raštas su šiais nutarimais išsiųstas Prezidentūrai. Įvyko keli pasitarimai su Lietuvos banko atstovais, sutarta surengti LB, EKGK ir Prezidentūros atstovų pasitarimą dėl „Suvalkijos“ monetos po šiandieninio EKGK posėdžio. Tad labai svarbu išsiaiškinti visos EKGK nuomonę dėl šios monetos platinimo. Kitas klausimas – EKGK nuomonė dėl etnografinio regiono pavadinimo *Sūduva* įteisinimo.

Svarstant monetos klausimą, D. Urbanavičienė priminė, kad nuo 2016 metų Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme yra įtvirtintas pavadinimas Suvalkija (Sūduva). Leidžiant monetą du pavadinimai netilpo, pasirinktas tik pirmas. Tačiau monetos išleidimas įrašytas į Sūduvos atmintinų metų planą, nors tai yra anksčiau pradėtos etnografiniams regionams skirtos monetų serijos dalis (seriją LB derino su regionų herbų autorium). Moneta su Suvalkijos pavadinimu jau yra pagaminta 0,5 mln. tiražu. Prie monetos pridedama informacija el. pavidalu. LB mano, kad šiuo metu galima pakeisti nebent šią informaciją, paminint, kad regiono pavadinimą planuojama keisti ar pan.

G. Skamaročius pastebėjo, kad Užnemunė atitinka 1806 m. Naujosios Prūsijos teritorijos ribas, t.y. ji siejasi su Vokiečių okupacija. Suvalkijos vardas atėjo su Rusijos imperijos okupacija. Nei vienas, nei kitas pavadinimas nėra nei istorinis, nei etnografinis. Ir istorinis, ir etnografinis pavadinimas yra Sūduva, bet okupantai privertė ir mūsų mokslininkus, ir eilinius žmones naudoti okupacinius terminus. Dar vienas pavyzdys siejasi su Suvalkų regionu ir Suvalkų vaivadija. Apie 2000-uosius metus Lenkijoje buvo Suvalkų vaivadija, kurioje buvo ir Elkas ir Gaudapė, tačiau po administracinės reformos Elkas su Gaudape buvo prisijungti prie Varmijos – Mozūrijos vaivadijos, o Suvalkai – prie Palenkės arba Baltstogės vaivadijos. Pakeitus vaivadijos ribas, nei Elkas, nei Gaudapė nebevadina Suvalščyzna. Tas pats turėtų būti ir Marijampolės atveju, nes mes nesame Suvalkų rajone ar krašte. Tai turėtų būti užbaigta – pasibaigus okupacijai, reikia atsisakyti okupacinių terminų. Šią nuomonę palaiko labai daug marijampoliečių. Be to, 1956 m. prie Punsko buvo pastatytas paminklas knygnešiui Povilui Matulevičiui, ant kurio parašyta „Kreivėnai, Sūduva“. Bet paminklą labai užsipoilė Lenkijos saugumo spaudžiami žmonės, paminklas buvo kelis kartus apdaužytas, nes ant jo buvo rašoma lietuviškai ir vartojamas Sūduvos vardas. G. Skamaročius paprašė į šį klausimą pažiūrėti labai jautriai ir sudaryti Sūduvos žmonėms galimybę Sūduvos atmintiniais metais pagaliau išėiti iš okupacijos.

Dėl monetos, G. Skamaročiaus nuomone, LB ėmėsi negražaus žaidimo. Dėl „Suvalkijos“ monetos platinimo stabdymo į LB ir į Prezidentūrą kreipėsi tiek Sūduvos regiono taryba, tiek Marijampolės regiono plėtros taryba, tiek EKG regioninė taryba. LB atsakė, kad EKG pati paprašė, kad ant monetos būtų Suvalkijos vardas, kai tuo tarpu EKG regioninė taryba to net nesvarstė. Tai yra melas. Pasielgta neatsakingai, nederinta su visuomene, o dabar tyliai bandoma prakišti produktą. G. Skamaročiaus nuomone, LB turėtų monetą perdaryti, nes ji yra pasityčiojimas iš Sūduvos žmonių. Jis pabrėžė, kad į Sūduvos metų minėjimo priemonių planą yra įrašytas LB įsipareigojimas išleisti proginę šiam regionui skirtą monetą. Vadinasi, sąsajos su Sūduvos metais čia esama. Jis pakvietė paremti Sūduvos bendruomenę, kuri prašo įteisinti Sūduvos vardą.

Ž. Šaknys pastebėjo, kad ant Dzūkijai (Dainavai) skirtos monetos taip pat užrašytas tik vienas pavadinimas, nes du tikrai netilptų. Jei LB turėtų sunaikinti pagamintą monetą, tai tikrai taptų spekuliacijų objektu. Dėl etnologinės mokslinės kalbos: Suvalkijos tikrai negalima sieti su sovietine okupacija, nes Suvalkijos terminas buvo plačiai naudojamas tarpukariu (pvz., žinome apie Suvalkijos, o ne apie Sūduvos valstiečių streiką).

G. Skamaročius patikslino, kad regiono pavadinimo nereikėtų sieti su Rusijos imperijos 1867 m. potvarkiu, kuriuo buvo sudaryta carinės Rusijos Suvalkų gubernija. Sovietinė valstybė savo propagandoje labai plačiai naudojosi carinės Rusijos imperinės politikos pasiekimais.

Ž. Šaknio nuomone, reikia apsispręsti: ar vartosime istorinius terminus, ar etnografinius; ar darysime istorinį žemėlapi, ar etnografinį? Jeigu į etnografinį žemėlapi įmesime vieną Sūduvą be Suvalkijos paaiškinime, tai gausime pretenzijų, kodėl nėra Žiemgalos, kuri, remiantis A. Ragauskaitės tyrimais, gali būti atskiru etnografiniu regionu remiantis kai kuriomis raiškomis (leidžiamas „Žiemgalos“ žurnalas, vykdomi Žiemgalos tyrimai). Gausime pretenzijų ir dėl Kuršo, ir dėl Sėlos, Karšuvos ir t.t. Ž. Šaknio nuomone, visų genčių tikrai nesuminėsime.

D. Urbanavičienės nuomone, nereikėtų visiškai atriboti istorinių ir etnografinių regionų. Teisiškai įtvirtintas etnografinio regiono apibrėžimas rodo, kad į etnografinio regiono sąvoką yra integruotas baltų genčių palikimas. Imant, pavyzdžiui, Aukštaitiją, neįmanoma nustatyti, kada „Aukštaičiai“ tapo „Aukštaitija“, kada istorinis regionas virto etnografiniu. Sutartinių tradicija siekia labai senus laikus, ji būdinga ir istorinei „Aukštaičių“ žemei, ir etnografiniai Aukštaitijai. Tas pats ir su Sūduva: tyrinėjant muzikinį folklorą, tarmes, akivaizdu, kad reiškiniai turi tąsą, ryšius iš seniausių laikų, ne tik su nuo XIXa. pabaigos atsiradusia Suvalkija. Daugybė medžiagos liudija, kad ilgą laiką abu pavadinimai egzistavo vienu metu. Jos nuomone, nėra jokių argumentų atskirti istorinį ir etnografinį regioną. Ji taip pat paprieštaravo teiginiui, kad Sūduva apima Dzūkijos teritoriją, o Suvalkija tarsi neapima: tai paneigia 1915 metais išleistas pirmas Suvalkijos žemėlapis – jame parodytos Suvalkijos ribos mažai kuo skiriasi nuo 1422 m. Melno taikoje įvardytų Sūduvos ribų, abiejuose žemėlapiuose įtraukti užnemuniečiai dzūkai. Toks Suvalkijos, apimančios

užnemuniečius dzūkus, suvokimas gyvavo per visą tarpukarį: pvz., A. Tamošaitis 1939 metais dzūkus taip pat įtraukė į Suvalkijos teritoriją. Tad pasakymas, kad Suvalkija yra be dzūkų, o Sūduva – su dzūkais, yra netikslus. Panašu, kad suvokimas, kas yra Suvalkija, keitėsi ne tik žmonių sąmonėje, bet ir etnologijos moksle, nes apie Suvalkiją be užnemuniečių dzūkų pradėta kalbėti etnologijoje tik nuo XX a. 7-8 dešimtmečio.

Z. Kalesinskas nusistebėjo, kad iš etnologų pasigirsta apgailestavimai, jog neva ruošiamasi uždrausti Suvalkijos pavadinimą. Niekas šio pavadinimo uždrausti nesiruošia. Tad nereikėtų manipuliuoti tokiomis kategorijomis, kurios visus suerzina ir priešpastato. Tuo pačiu galima pastebėti, ką duoda dvigubo pavadinimo vartojimas – antrasis skliaustuose esantis pavadinimas savaime dingsta. Z. Kalesinskas nusistebėjo, kodėl yra taip prisirišta prie Suvalkijos pavadinimo: ar jis kažkam yra labai brangus ir šventas, net jei šio regiono centro Lietuvoje nėra? Jis priminė Sūduvos aukštumą – pavadinimas egzistuoja geografijoje, tai kodėl jo taip bijo etnologai? Jis pastebėjo, kad mokslas yra kintantis dalykas ir reikėtų džiaugtis, kad atsiranda nauji argumentai ir galima diskutuoti. Jis pakvietė atsisakyti sovietinio palikimo ir pavadinimo nebedvigubinti.

V. Tumėnas paprieštaravo, kad „Suvalkija“ yra sovietmečio kūrinys. Kitu atveju reikėtų atsisakyti ir Mažosios Lietuvos pavadinimo, nes tai apskritai vokiečių okupacinis terminas, dzūkai irgi atsirado carizmo laikais. Jis pats prisipažino esąs suvalkietis ir abu pavadinimai jam vienodai patinka, nes tai yra paprotys. Jeigu istorinis pavadinimas kažkam yra labiau prie širdies, reikia ieškoti būdų, kaip šį pavadinimą labiau populiarinti. Tačiau bandant uždrausti Suvalkijos monetos platinimą, V. Tumėno nuomone, bandoma eiti skandalo keliu, o tai duos tik tai, kad LB daugiau niekada nenorės turėti jokių reikalų su etnine kultūra. LB padarė gerą darbą, o dabar tą darbą bandoma sunaikinti. Jo nuomone, jeigu Sūduvos vardas bus nuosekliai propaguojamas, jis prigis, tačiau Suvalkijos pavadinimo demonizavimas – tai karo skelbimas. Jo nuomone, reikėtų švelnesnių sprendimų.

D. Urbanavičienė pritarė, kad karo nesinori. Tačiau siūlymas įtvirtinti Sūduvos pavadinimą nėra sugalvotas šiandien. Sūduvos žmonės nori iškelti Sūduvos pavadinimą nuo pat EKGT steigimo pradžios – nuo 2000 metų. Jau kuriant regionines tarybas buvo prašoma, kad Sūduva būtų rašoma pirmu numeriu. Tačiau ir tada labai priešinosi etnologai bei Valstybinė lietuvių kalbos komisija (toliau – VLKK). Galiausiai VLKK nusileido, įrašydama Sūduvą į Vietovardžių žodyną (skliaustuose šalia Suvalkijos), todėl nuo 2016 m. įstatyme yra Suvalkijos (Sūduvos) pavadinimas. D. Urbanavičienė pasiūlė pagaliau atsižvelgti į Sūduvos žmonių nuomonę ir priimti kompromisinį Sūduvos (Suvalkijos) pavadinimą.

V. Jocio nuomone, dėl monetos gal reikėtų nesipriešinti – tegu išeina Suvalkijos moneta, nes čia įdėta labai daug pinigų. O dėl regiono pavadinimo, jo nuomone, tikrai reikėtų sukeisti pavadinimus vietomis, o laiko tėkmėje Suvalkijos pavadinimas galbūt natūraliai nukris.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad natūralu, jog etnologai, kurie remiasi mokslo terminija, gina moksle nusistovėjusius terminus. Mes tikrai nepriversime mokslininkų naudoti šiuolaikinėje modernioje visuomenėje sukurtus terminus. Tačiau šiuolaikinėje visuomenėje galima pastebėti aiškia tendencija, kad būtent žmonių nuomonė tampa svarbiausiu faktoriumi. Sakartvelai norėjo taip pasivadinti ir VLKK juos taip pavadino, nors toks vardas Lietuvoje neturi nei istorinio, nei etnografinio pagrindo. Lygiai tas pats su čigonais, kurie panoro vadintis romais. Tendencija aiški: atsižvelgiama į žmonių nuomonę, nes laikomasi nuostatos, kad jų negalima vadinti taip, kaip jie nenori. Jis pritarė siūlymui Suvalkijos pavadinimą perkelti į skliaustelius. Kita vertus, jo nuomone, būtų gerai atlikti tyrimą. Jei atsiskleistų akivaizdus pritarimas vien Sūduvos (be jokių skliaustelių) pavadinimui, reikėtų pritari ti būtent tokiam pavadinimui.

D. Urbanavičienė priminė, kad 2014 m. Seime vyko konferencija, o prieš tai buvo atliktas tyrimas, kuris ir liudijo pritarimą pavadinimui „Sūduva (Suvalkija)“ arba „Sūduva“.

Z. Kalesinskas apgailestavo, kad tuo metu niekas tos nuomonės nepaisė. Jis kontrargumentavo V. Tumėnui, atkreipdamas dėmesį į V. Tumėno frazę: „Etnologų bendruomenę pasiekė žinia apie siekį populiarinti Sūduvos vardą, uždraudžiant tradicinį Suvalkijos krašto pavadinimą.“ Jo nuomone, būtent tokia traktuotė ir kasa karo kirvį. Jis pastebėjo, kad tiesiog siekiama populiarinti Sūduvos vardą, tačiau niekas nežada uždrausti Suvalkijos pavadinimo. Populiarinant Sūduvos vardą labai svarbus vardo įtvirtinimas teisinėje bazėje. Jis pasiūlė nedvigubinti pavadinimą, nes tai klaidina žmones.

D. Urbanavičienė paklausė Z. Kalesinsko nuomonės dėl kompromisinio varianto – kol kas įstatyme galėtų būti pavadinimas Sūduva (Suvalkija).

Z. Kalesinko nuomone, kompromisai visada yra ne mūsų naudai. Kompromisas renkamas tada, kai neišeina reikalo sutvarkyti kaip priklauso.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad jei būtų buvęs įtvirtintas Sūduvos (Suvalkijos) pavdinimas, LB būtų pasirinkęs Sūduvos pavadinimą.

Z. Kalesinkas suabejojo, ar LB kažką keis, nes tai susiję su išlaidomis. Jo nuomone, galėtų būti priimtas kompromisas: gal LB sutiktų 6000 egzempliorių palikti kaip ypatingai numizmatikai vertingą rinkinio dalį, o kitus perspausdintų. Bet taip nebus, mes čia nieko nepasieksime.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad ji pasiūlė LB apsvarstyti galimybę kai kurias etnografiniams regionams skirtas monetas perleisti iš naujo: pavyzdžiui, Aukštaitijos monetas, jeigu bus pakeistas regiono herbas, taip pat ir Sūduvos monetas, jei teisės aktuose būtų pakeistas regiono pavadinimas. Todėl jiems ir svarbu išgirsti, ar Taryba pritaria Sūduvos pavadinimo iškėlimui į priekį. Kol kas tam pritarė tik EKG T Regionų kultūros politikos grupė. Seimo Sūduvos bičiulių grupė taip pat tam pritaria ir laukia EKG T siūlymo dėl pavadinimo keitimo teisės aktuose.

O. Drobelenė atkreipė dėmesį, kaip keitėsi situaciją per paskutinius 30 metų Dzūkijoje (Dainavoje). Jei pradžioje populiariesnis buvo Dzūkijos pavadinimas, dabar dažniausiai sakoma „esu dzūkas, gyvenu Dainavoje“. Dvigubas pavadinimas davė kitokią savimonę.

R. Astrauskas pabrėžė, kad čia svarstomi keli klausimai. Dėl monetos jis pritarė, kad LB neperspausdins monetos, bet įvesti papildomą informaciją į aprašą tikrai verta.

Z. Kalesinskas taip pat pritarė šiai pozicijai.

R. Astrauskas pritarė, kad siūlant įtvirtinti Sūduvos pavadinimą nėra naikinamas Suvalkijos pavadinimas, o tik norima atkreipti dėmesį, kad šis regionas yra vienintelis, turintis tokią gilią istoriją. Tačiau pavadinimo įtvirtinimo procesas, R. Astrausko nuomone, turi būti palaipsnis: jeigu staiga įvestume tik vieną Sūduvos pavadinimą, tai didelė dalis žmonių gali pradėti protestuoti. Kam mums tai reikalinga?

D. Urbanavičienė suabejojo, ar kiltų protestai Sūduvoje.

L. Sungailienės nuomone, galima suprasti LB poelgį, kadangi jie rėmėsi oficialiai teisės aktuose randamu pavadinimu. Tačiau labai gaila, kad jiems netilpo skliausteliuose esantis žodis. Sūduvos metų plane tikrai yra numatyta LB priemonė išleisti proginę 2 eurų monetą, skirtą Suvalkijos (Sūduvos) etnografiniam regionui. Tad gaunasi neatitikimas – Sūduvos atmintiniais metais išleidžiama Suvalkijos moneta. Tikrai kyla daug klausimų, LB padarė geroką sumaištį. Bet uždrausti monetas platinti tarsi ir nėra teisinio pagrindo. Tad tikrai reikia siekti, kad būtų papildytas monetą lydintis informacinis aprašas. To regiono žmonių bendruomenė vis garsiau kalba apie savo savimonės reikalus, rodo tvirtą apsisprendimą save vadinti sūduviais ir ateities kartoms įtvirtinti Sūduvos pavadinimą. O kas tas monetas, herbą ir pavadinimą vartos? Būtent tie žmonės. Istorijoje liks įvairiausi pavadinimai, susiję su įvairiausiais istoriniais faktais, juos galima užrašyti moksliniuose darbuose, bet turime galvoti ir apie tai, kad visuomenėje naudojamas pavadinimas turi būti aktualus šiandienos visuomenei. Šiuo atveju žmonių nuomonė tikrai yra svarbiausia, tad tikrai reikėtų siekti žmonėms priimtino vardo įteisinimo. L. Sungailienė išreiškė palaikymą G. Skamaročiaus ir daugumos Sūduvos žmonių pozicijai. Jos pastebėjimu, Sūduvos vardą palaiko tikrai daug kultūros ir įvairiose kitose srityse dirbančių žmonių, vardas yra populiarus tarp jaunimo. Ji pasidžiaugė, kad Sūduvos žmonės turi tvirtą nuostatą, iš jų reikėtų pasimokyti ir visiems kitiems – drąsiai pasakyti, kuo mes norime būti šiandien ir rytoj. Kuo mes buvome vakar, pateikia istoriniai ir etnografiniai aprašymai, o su kuo mes norime tapatinti save dabar – yra visuomenės apsisprendimo reikalas.

Ž. Šaknys pastebėjo, kad tapatumo tyrimai rodo, jog nemenka dalis Šakių rajono gyventojų nelaiko savęs nei suvalkiečiais, nei sūduviais. Jie save laiko zanavykais. Nors tai prieštarauja mokslui, jie save atskiria nuo šio regiono. Tad nėra taip, kad visi yra už Sūduvą, ar už Suvalkiją.

D. Urbanavičienės nuomone, būtų naudinga atnaujinti tyrimus. Sūduvos metai daro didelę įtaką ir šio regiono, ir visos Lietuvos žmonių supratimui apie šį regioną. Tad rezultatai po šių metų gali būti labai skirtingi.

V. Jocys irgi pritarė Sūduvos pavadinimo įteisinimui. Jis pastebėjo, kad būtų buvę gerai, jei šis klausimas būtų buvęs išspręstas anksčiau – tada nebūtų susidariusi kebli situacija dėl monetos. Šiai dienai jis pritarė kompromisiniam variantui – pavadinimo keitimui į Sūduvą (Suvalkiją). Jo nuomone, tai tenkintų ir mokslininkus, ir dalį visuomenės, o Sūduvos vardas palaipsniui įgautų didesnį svorį, po kurio laiko „Suvalkijos“ visai nebereikėtų.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad Šakių savivaldybė, kuri laikoma zanavykiška, neseniai pasistatė ženklą „Sūduva“ (pervažiavus tiltą iš Jurbarko, pasitinka užrašas „Sūduva“).

V. Kašinsko nuomone, visų svarbiausia nuomonė čia visgi yra G. Skamaročiaus ir Z. Kalesinsko, nes jie atstovauja regioną. Jis dar kartą paklausė jų nuomonės dėl monetos.

G. Skamaročius dar kartą pabrėžė, kad LB pasielgė nesąžiningai. LB monetos sukūrimui pasamdė Sūduvos herbo dailininką R. Rimkūną, kuris davė sutikimą naudoti monetai herbo piešinį. Tačiau LB melagingai naudoja šį sutikimą kaip pritarimą regiono pavadinimui monetoje. Kai buvo paprašyta įrodymų, buvo atsakyta, kad yra gautas EKG T Sūduvos regioninės tarybos pritarimas. Tačiau tokio pritarimo nėra. Pasak G. Skamaročiaus, Sūduvos atstovai šiuo reikalu rūpinosi nuo praeitų metų vasaros, tai nėra pramiegojimas iš mūsų pusės, o neatsakingas LB elgesys, melagingas ir kiršinantis. LB, pripažindamas savo aplaidumą, tikrai turėtų dalį monetų perspausdinti. Jeigu jie eitų į kompromisą – atsiprašytų ir bent pusę monetų perspausdintų, būtų galima nusileisti, tačiau ir jie turi daryti kompromisus. Mes stengiamės atgaivinti etninę vertybę, mūsų paveldą. EKG T tikrai turėtų tai suprasti. Šioje vietoje labai daug kompromisų neturi būti: kas būtų buvę, jei 1990 metais Lietuva nebūtų paskelbusi nepriklausomybės, o tik dalinę ekonominę nepriklausomybę su pereinamuoju laikotarpiu? Šiuo atveju irgi reikėtų laikytis principinės pozicijos. Tai nėra Suvalkijos uždraudimas, niekas nesiruošia griauti paminklų ar uždaryti laikraštį „Suvalkietis“. Tai yra savo etnografinių vertybių saugojimas. Kaip paaiškinti jaunam žmogui dviprasmišką situaciją: jis raginamas mylėti Sūduvą, o jam duodama moneta su užrašu „Suvalkija“? Dar vienas prašymas – Sūduvos regioninei etninės kultūros globos tarybai nereikėtų savęs vadinti Suvalkijos taryba.

V. Jocys pritarė, gal ir įmanomas dalykas dalį kolekcinio tiražo perleisti su kitu pavadinimu.

D. Urbanavičienė pakartojo, kad yra numatytas EKG T, LB ir Prezidentūros susitikimas – derybos dėl monetos. Ji pateikė EKG T siūlymų variantą: 1. Dalį monetos tiražo perleisti su pavadinimu „Sūduva“; 2. Papildyti monetą lydinčią informacinę medžiagą paaiškinimais apie numatomus regiono pavadinimo keitimus. 3. Vėliau išleisti naują monetos variantą su pavadinimu „Sūduva“.

O. Drobelenė pasiūlė susitikime dalyvauti ir G. Skamaročiui.

D. Urbanavičienė pritarė, tačiau pasiūlė kalbėti diplomatiškiau.

L. Sungailienės nuomone, tikrai galima prašyti kaip moralinės skriaudos atlyginimo papildomo monetų su „Sūduvos“ vardu tiražo. Paraginant gyventojus ieškoti dar vienos monetos, iš to galima padaryti netgi tam tikrą sklaidos akciją. Kad derybos nebūtų labai įtemptos, galima pasiūlyti būtent LB „atidaryti skliaustus“ ir pirmiesiems pranešti apie Sūduvos vardo įsitvirtinimą.

Ž. Šaknys informavo, kad jis LB užsakymu darė Aukštaitijos monetą lydejusį bukletą. Užsakymas buvo pateiktas iš anksto – prieš 4 metus. Tad ir leidžiant Suvalkijos monetą buvo suplanuota seniai ir to negalima sieti tik su Sūduvos metais.

Z. Kalesinskas pasiūlė sprendimą dėl monetos: prašyti, kad būtų išleista kolekcinė moneta su Sūduvos vardu. O svarbiausia, kad regioninė taryba pagaliau galėtų vadintis Sūduvos regionine taryba. Bent tiek.

D. Urbanavičienė pasiūlė balsuoti, ar EKGK iš principo pritaria siūlymui keisti regiono *Suvalkija (Sūduva)* pavadinimą.

Z. Kalesinskas paklausė, ar eina kalba apie regiono ar regioninės tarybos pavadinimą.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad keitimas būtų daromas Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme, kur keistųsi viskas iš karto. Vienoje šio įstatymo vietoje yra išvardinta, kokius regionus EKGK globoja, kitoje – kokie yra jos padaliniai. Jos nuomone, abiejose vietose pavadinimas turi būti toks pat. Ji paklausė, ar yra prieštaraujančių siūlymui keisti regiono pavadinimą teisinėje bazėje.

Ž. Šaknys susilaikė, kiti neprieštaravo.

D. Urbanavičienė pasiūlė antru žingsniu apsvarstyti pavadinimo variantus.

Z. Kalesinskas pasiūlė pirmiausia tai apsvarstyti regioninėje taryboje.

D. Urbanavičienė priminė, kad teikiant siūlymus dėl įstatymo keitimo vis tiek bus reikalingas EKGK sprendimas.

A. Daraškevičienė pastebėjo, kad šiuo metu nebėra kvorumo – liko prisijungusių tik 10 Tarybos narių.

D. Urbanavičienė pasiūlė sudaryti elektroninę apklausą ir visiems prabalsuoti elektroniniu būdu. Jos nuomone, apklausoje turėtų būti 2 pavadinimo variantai: *Sūduva (Suvalkija)* ir *Sūduva*.

V. Jocio nuomone, galbūt iniciatyva dėl pavadinimo keitimo gali ateiti ir iš Seimo narių.

Z. Kalesinskas pastebėjo, kad yra kalbėta su ne vienu Seimo nariu ir visi tam pritaria, tačiau jie laukia EKGK kreipimosi su šiuo siūlymu.

D. Urbanavičienės nuomone, šiuo klausimus tikrai turėtų iniciatyva eiti iš EKGK kaip svarbiausios etnografinius regionus globojančios institucijos. Būtent EKGK yra priskirta funkcija tai daryti.

Team programos komentaruose palikta S. Urbonienės žinutė: Manau, kad Suvalkijos-Sūduvos klausimas nėra pakankamai išdiskutuotas. Šiuo metu, manau, turėtų būti abu pavadinimai. Kol kas jie puikiai vartojami kaip sinonimai. Laikas parodys, ar Sūduva tikrai įsitvirtins visuomenės sąmonėje. Dėl banko monetos - pasisakau, kad nebūtų stabdoma, o reiktų siūlyti papildyti informaciją apraše.

NUTARTA:

1. Susitikime su LB ir Prezidentūra siūlyti: 1. Dalį monetos tiražo perleisti su pavadinimu „Sūduva“; 2. Papildyti monetą lydinčią informacinę medžiagą paaiškinimais apie numatomus regiono pavadinimo keitimus. 3. Vėliau išleisti naują monetos variantą su pavadinimu „Sūduva“.
2. EKG T nariams išreikšti nuomonę dėl Suvalkijos (Sūduvos) pavadinimo elektroniniu būdu.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė